Μ. Σάββατο: Εις την Θεόσωμον Ταφήν του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού (Μέγας Φώτιος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 14 Απριλίου, 2023

Τίτλος της ομιλίας αυτής του Μεγάλου Φωτίου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, είναι: «*ομιλία ρηθείσα εις την θεόσωμον ταφήν του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού, τω αγίω Σαββάτω*». Σώζονται πάρα πολλές προγενέστερες του Φωτίου ομιλίες, που εκφωνήθηκαν στις εκκλησίες το Μέγα Σάββατο, όπως του αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου, του Σεβήρου Αντιοχείας, του Γρηγορίου Αντιοχείας, του αγίου Γερμανού Α' Κωνσταντινουπόλεως, του αγίου Ιωάννου του Δαμασκηνού και άλλων, στους οποίους προστίθεται και ο ιερός Φώτιος με την ομιλία του αυτή, η οποία εκφωνήθηκε κατά πάσα πιθανότητα κατά τη δευτέρα πατριαρχεία του, και ίσως την 7η Απριλίου του 882, ημέρα του Μεγάλου Σαββάτου, στην οποία **αναφέρεται στα αμοιβαία καθήκοντα των αρχόντων και αρχομένων, των ποιμένων και ποιμενομένων**, χωρίς να κάνει κανένα λόγο για τα πράγματα εκείνου του καιρού. Στην αρχή απαριθμεί με συντομία τα προγεγενημένα θαύματα του Κυρίου, και **προβάλλει το έργο της θεόσομης ταφής, με την οποία ο Δεσπότης αφάνισε με τα αγωνίσματά του την εξουσία του θανάτου επάνω σε όλους** , και κλείνοντας αυτήν, μας καλεί να προσφέρομε σ' αυτόν που έγινε για χάρη μας άνθρωπος και τάφηκε για μας και μας απάλλαξε από την τυραννίδα του άδη, τα επινίκια δώρα όπως αυτά περιγράφονται στην η' παράγραφο...

Ε. Μερετάκη.

ΟΜΙΛΙΑ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

ΕΚΦΩΝΗΘΗΚΕ ΣΤΗ ΘΕΟΣΩΜΟ ΤΑΦΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΜΑΣ

ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΤΟ ΑΓΙΟ ΣΑΒΒΑΤΟ

1 Από καθένα βέβαια από τα έργα και τις πράξεις του Χριστού και Σωτήρα μας εμφανίζεται το μέγεθος της φιλανθρωπίας και εκδιπλώνονται οι δωρεές της σωτηρίας, και επιστάζοντας η γλυκύτητα της ευφροσύνης στις ψυχές των ανθρώπων,

ξεπλένει τον προγονικό και πικρό μολυσμό της αμαρτίας, η μνήμη όμως και η υπόθεση του πάθους και της ταφής, πράγμα βέβαια φρικτό και απερίγραπτο, πέρας όμως όντας της οικονομίας, μας προσορμίζει προς αυτόν, θα έλεγε κανείς, τον λιμένα της ανάπλασης, και σαλπίζοντας βροντερά την πρόνοια του πλάστη για μας, κάνει τη διάθεση όχι απλή ούτε μονότροπη, αλλά ταυτόχρονα μας καταπλήσσει, και ανακτώντας μας μας δίνει θάρρος και μας λυπεί και μας ευχαριστεί, τα λυπηρά με το πάθος και το θάνατο, ενώ τα χαρωπά με τη φθορά των παθών και τη νέκρωση του θανάτου, τα οποία πρωτοφανή έργα επιτελεί για τη δική μου πάνω από το λόγο ανάσταση. Γιατί είναι ευχάριστο να βλέπεις στο γάμο το νερό να στίβεται ως κρασί από τα αγγεία σαν από τα τσαμιά για τους φίλους. Ευχάριστο επίσης και τα αγριεμένα κύματα της θάλασσας που τυλίγουν στους αφρούς τους το ναυάγιο, να γαληνεύουν μ' ένα πρόσταγμα μόνο και να ηρεμούν και, το πιο παράδοξο, να μεταφέρουν τους ταξιδιώτες πάνω στις κυρτωμένες πλάτες τους, όπως και το πλήθος που χορταίνει στην έρημο με επτά άρτους, και πάλι με πέντε άρτους πολλές χιλιάδες και με τ' απομεινάρια της ευωχίας να παρέχεται τροφή σε πολλούς. Ακόμα είναι ευχάριστο να βλέπει κανείς και τον τυφλό να βρίσκει το φως του, και τις καταστροφικές ροές των αιμάτων να στερεύουν, και τα λέπια της λέπρας να αφαιρούνται από τους λεπρούς και να καθαρίζονται από το πύο με το λόγο μόνο και τη θέληση, και τον χωλό να πηδά, τα δαιμόνια να φυγαδεύονται και ο άνθρωπος να ελευθερώνεται από τα δαιμόνια που τον ενοχλούσαν. Είναι ευχάριστο και ο Λάζαρος που ανακαλείται από τον τάφο και ανασταίνεται έχοντας μείνει τέσσερις ημέρες νεκρός, και ο ύμνος που καταρτίζεται από παιδιά που κρατούν κλαδιά για τον Βασιλιά της δόξας.

Αλλά δεν είναι τόσο ευχάριστο, όσο πάθος που αναβλύζει απάθεια και θάνατος που ανθίζει την ωραιότητα της αθανασίας. Δεν είναι τόσο ευχάριστο, όσο ο Άδης που σκυλεύεται και ο θάνατος που νεκρώνεται, οι τάφοι που αδειάζουν, και η εξουσία εναντίον όλων την οποία παίρνει ο Κύριος με τα αγωνίσματά του. Γιατί το να κρεμασθεί σωματικά στο σταυρό αυτός που συγκρατεί και έχει κτίσει τα πάντα και να ταφεί στις λαγόνες της γης, να κατεβεί στον Άδη και να συμπεριληφθεί στον αριθμό των νεκρών, είναι βέβαια φρικτό και να το ακούσει κανείς μόνο, είναι φοβερό και να το νοήσουν οι άγγελοι, όπως και αβάσταχτο για όλη την κτίση να συμβαίνει, έστω και αν είναι άψυχη. Αλλ' όσο καμμιά υπερβολή θάμβους και φρίκης δεν άφησε περιθώριο να δημιουργηθεί από κανενός το λογισμό, τόσο σε ανέκφραστο μέγεθος διευρύνεται για μένα η φιλανθρωπία και η πρόνοιά του. Και κρημνίζεται βέβαια το καταπέτασμα του ναού και ο ηνίοχος της ημέρας ήλιος βυθίζεται σε πολύ σκοτάδι, και η γη κατασείεται τρομαγμένη, και αλλάζουν την όψη τους σύμφωνα με τη σκυθρωπότητα του πάθους. Αλλά και οι τάφοι που εγκυμονούν τους νεκρούς καταλαμβάνονται από τους οδυνηρούς πόνους του τοκετού, και τα βασίλεια του Άδη αδειάζουν και καταργούνται λαφυραγωγημένα από τη δύναμη εκείνου που έπαθε, και το ανθρώπινο γένος, αυτό που ήταν σκοπός του Κυρίου και για το οποίο υπέμεινε και τα πάθη και το θάνατο, απαλλάσσεται από εκείνη την οδυνηρή και παλαιά τυραννία.

2 Ποιος θα μιλήσει για τα θαυμαστά έργα του Κυρίου και θα κάνει ν’ ακουσθούν οι έπαινοι που του αρμόζουν;»[1] Ο λόγος σκιρτά από την προθυμία και θέλει γενναία να ξεδιπλώσει το μυστήριο και η σκέψη συστέλλεται και καταβυθίζεται στις μυχές του νου, εμποδίζοντας την ορμή να εκφρασθεί. Τα αυτιά άνοιξαν τις πύλες τους και η φωνή πατώντας, σαν σε χυμένο αίμα, πάνω στις εκπλήξεις των λογισμών, φέρνει σε απορία και αυτούς που πήραν το θάρρος να μιλήσουν και αυτούς που επέλεξαν να είναι ακροατές. «Ποιος θα μιλήσει για τα θαυμαστά έργα του Κυρίου και θα κάνει ν’ ακουσθούν οι έπαινοι που του αρμόζουν;». Τα καρφιά διαπερνούν τις δεσποτικές παλάμες και τους ρόζους της κακίας που φύτρωσαν στα μέλη μας, από τους οποίους καταρήμαξε και παραμορφώθηκε το ανθρώπινο γένος, τους αποσπούν από τη ρίζα. Το αγκάθινο στεφάνι σφίγγει γύρω από το κεφάλι του, και αφαιρείται από τον αυχένα μας της παλαιάς κατάρας το πολύκυκλο και πολυώδυνο χειρόγραφο. Η πλευρά του ανοίγεται με τη λόγχη, και η πηγή της σωτηρίας μας που είχε αποφραχθεί διευρύνεται για πάντα, αφού ανάβλυσε το τραύμα και μετά το θάνατο αίμα και νερό, καθάρσιο του παγκόσμιου παραπτώματος.

«Ποιος θα μιλήσει για τα θαυμαστά έργα του Κυρίου και θα κάνει ν’ ακουσθούν όλοι οι έπαινοί του;». Ο επονείδιστος θάνατος απάλλαξε τον κόσμο από τη ντροπή, και αυτός που γέννησε τις δροσοσταλίδες και μετρά τις σταγόνες της θάλασσας, αποδεχόμενος στο πρόσωπό του τα εμπτύσματα των Ιουδαίων, στέγνωσε τον κατακλυσμό της αμαρτίας. «Ποιος θα μιλήσει για τα θαυμαστά έργα του Κυρίου και θα κάνει ν’ ακουσθούν οι έπαινοί του;». Ο Δεσπότης καλύπτεται μέσα στον τάφο, αλλά δεν περικλείεται μαζί και η δεσποτική πρόνοια για το σύμπαν, ούτε των υβριστών του το πλημμέλημα προκαλεί την καταστροφή του παντός, αλλά και στον τάφο μένει ο πλάστης, και το σύμπαν το ηνιοχεί με ευταξία. Γιατί βέβαια δεν υπέμεινε θέλοντας ο πλάστης σταυρό και θάνατο και ραπίσματα και εμπτύσματα και κάθε κακοποίηση για να προκαλέσει το γενικό όλεθρο, αλλά για ν’ απαλλάξει τους ανθρώπους από αυτόν. Σκεπάζεται μέσα στον τάφο ο Δεσπότης, και όχλος αχάριστων δούλων αφού ασφάλισαν τον τάφο κάθεται γύρω του. Γιατί θαμπώθηκαν κοιτάζοντας τον πλάστη, έστω κι αν είναι νεκρός. Θαμπώθηκαν βέβαια, παραμένουν όμως αμετάβλητοι στην αγνωμοσύνη τους. Γιατί είναι φοβερό πράγμα η πώρωση του νου, ώστε να μην μπορεί να κάνει την επιλογή του πιο πρόχειρου και ευκολώτατου από τα βαρύτερα και άδηλα. Θαμπώθηκαν, αλλά δεν δοξολογούν, και τον φρουρούν βέβαια σαν βασιλιά, αλλά οι δυστυχείς τον βλασφημούν σαν κακούργο. Τον ασφάλισαν σαν θησαυρό, και βλέποντας τον πλούτο της σωτηρίας να τον αντλούν άλλοι από εκεί με τη δύναμη της πίστης, οι ίδιοι πιεζόμενοι από έσχατη πενία οδηγούν από απιστία άθλια τη ζωή τους στον όλεθρο. Γνωρίζουν την ανάσταση, αλλά την κρύβουν. Γιατί από φιλαργυρία πρόδωσαν την αλήθεια, και τα όσα είδαν με τα μάτια τους τα αντάλλαξαν με το ψεύδος.

3 Γιατί παρασύρεις τον εαυτό σου, Ιουδαίε, με τις απάτες σου; Γιατί κατασοφίζεσαι τη σωτηρία σου; Γιατί οπλίζεις τα χέρια σου εναντίον του εαυτού σου και δεν

αφήνεις ούτε σταγόνα φιλανθρωπίας που θα επαρκούσε για την πράξη σου; Δεν βλέπεις τη γη και τις πέτρες που τρέμουν για το τόλμημά σου; Η κτίση πενθώντας για την παρανομία σου σκυθρωπάζει, εσύ όμως έχεις την αδιαντροπιά να είσαι πιο αναίσθητος και από τα άψυχα και χαίρεσαι χορεύοντας για την απώλειά σου. Την εορτή που είχες την έπαρση να εορτάσεις και να την κάνεις ημέρα χαράς, εννοώ την τόλμη κατά του Δεσπότου και το φόνο του, δεν τη βρήκες αιτία παντοτινής σκυθρωπότητας; Εκείνα που έτρεφες τις ελπίδες σου ότι θα πλατύνουν τα κράσπεδα των ρούχων σου και θα πληθύνουν τα θαύματα και το ‘ραββί ‘ θα αντηχήσει μέχρι τα πέρατα της γης και θα παχύνεις και θα λιπανθείς, δεν τα βρήκες αντίθετα από αυτά που είχες ελπίσει; Πού είναι τώρα εκείνος ο περιβόητος και μέγας ναός, δεν γκρεμίσθηκε από τα θεμέλια, και είναι μύθος και δάκρυα για τους πιο ευαίσθητους; Και η περιβόητη εκείνη μητρόπολη του έθνους δεν βρίσκεται πάνω πεσμένη, υπόθεση τώρα τραγικών διηγήσεων, και το πάθος βέβαια δεν αναφέρεται στα δεινά της Ιλιάδας, αλλά αποδεικνύει τις τρωϊκές συμφορές μέρος και όχι μεγάλο της πανωλεθρίας της; Πού οι δημόσιες και εξιλαστήριες θυσίες σου; Πώς σου διέφυγε η προφητική και θεία έμπνευση; Πού είναι η δόξα των αρχόντων και των ηγετών σου εις βάρος τότε των αλλοφύλων και τώρα κατεστραμμένη και ρήμαγμα τέλειας αναρχίας;

Φρύαξες με το λόγο; Ο λόγος σου όμως δεν άλλαξε το χρώμα σε αίμα, αλλά εισχωρώντας στο ίδιο το βάθος του παθήματος καταμαύρισε και καθόλου πια δεν ανεβάζει τη χαρούμενη όψη. Ύβρισες αυτόν που προφητεύθηκε; Αλλ’ έχασες τους δήλους, αφού κατάντησαν σε αφωνία ασήμαντων γραμμών τα γράμματα των χρησμών. Ξεσηκώθηκες εναντίον του αρχιερέα; Αλλά εκδιώχθηκες από το χάρισμα της ιερωσύνης. Έσφαξες τον αμνό; Αλλά σε βέβηλο χώρο κατέληξε καταρειπωμένο και φθαρμένο το θυσιαστήριό σου. Θυσίασες το ιερό θύμα; Αλλά οι βωμοί σου έπεσαν. Θανάτωσες τον κληρονόμο; Αλλά σβήσθηκες από τη διαθήκη. Γύμνωσες τον νομοθέτη; Αλλά ξεντύθηκες από τα προφητικά χαρίσματα, αλλά ξέπεσες από την περηφάνεια του νόμου για την οποία καυχώσουν. Γιατί η ισχύς και η δύναμη των νόμων είναι η τιμή και ο σεβασμός του νομοθέτη. Μοιράσθηκες τα ιμάτιά σου; Αλλά απογυμνώθηκες από τα πολλά εκείνα και πέρα από το λόγο θαύματα, αλλά δεν έχεις μερίδιο ούτε κλήρο στη γη της επαγγελίας, αλλά σκορπίσθηκες σε όλα τα έθνη και τους βαρβάρους, και ούτε ευτυχείς ούτε πληθαίνεις, αλλά ελαττώνεσαι και ταλαιπωρείσαι και γίνεσαι αντικείμενο χλεύης. Ποιός δαίμονας σε μέθυσε μ’ αυτή τη μανία; Ποιός σε άναψε με τέτοιο φθόνο, ποιός σε γέμισε με τέτοιο μίσος; Πραγματικά αποδείχθηκες ότι δεν λακτίζεις μόνο σε καρφιά, ούτε χτυπάς το πρόσωπό σου στην πέτρα, ούτε σκαλίζεις τη φωτιά με το μαχαίρι, ούτε κατεβάζεις τη σελήνη επάνω σου, ένα μικρό μέρος της κτίσης και παιγνίδι του μύθου που το λέγει η παροιμία για τον σωφρονισμό των ανοήτων, αλλά αληθινά με όσα τόλμησες επισείεις ολόκληρη την οικουμένη στον άπαντα χρόνο εναντίον της κεφαλής σου και της κεφαλής των τέκνων σου και όλων των απογόνων σου.

4 Αλλά οι Ιουδαίοι βέβαια και άθελά τους σωπαίνουν και έχουν φιμωθεί και στενάζουν και κατσουφιάζουν επιμένοντας στις σκιές και τους τύπους και στις κενές ελπίδες, εγώ όμως θέλησα να κάνω μια μικρή αναδρομή και σχολιάζοντας τα ευαγγελικά λόγια από αυτά να συμπληρώσω τις ελλείψεις της ημέρας αυτής. Τι λένε λοιπόν εκείνα τα θεία λόγια; Γιατί τίποτε από αυτά δεν είναι δυνατό να ακούσομε˙ «Όταν βράδυασε», λέγει, «πήγε κάποιος πλούσιος από την Αριμαθαία, ονομαζόμενος Ιωσήφ, και αφού προσήλθε στον Πιλάτο, ζήτησε το σώμα του Ιησού». Ήταν πραγματικά πλούσιος ο Ιωσήφ, επειδή ζητούσε το θησαυρό της ζωής˙ ήταν πλούσιος, γιατί ενδιαφερόταν για τον ασύλητο πλούτο της κτίσης. Ήταν πλούσιος και σοφός που με απλά και ήπια λόγια εμπορευόταν τον πολύτιμο και υπέρλαμπρο μαργαρίτη και έκρυβε από αυτούς ποιος ήταν αυτός. Όχι δηλαδή μεγαλοφρονώντας και λέγοντας υψηλούς λόγους, ζητούσε γι’ αυτό το λόγο το σώμα, αλλά υποχωρώντας στη φιλανθρωπία και τη συμπάθεια, ζητούσε να ταφεί ο νεκρός. Και προσέρχεται βέβαια στον Πιλάτο, **απορρίπτοντας κάθε δισταγμό και φόβο**, και σαν να είναι κοινωνός της σκέψης του τον συμβουλεύει να κατεβεί το σώμα του νεκρού. Γιατί ήδη με τη δύση του ηλίου τελείωνε και η Παρασκευή και μαζί άρχιζε την επομένη ο νόμος του Σαββάτου. Και φαινόταν πιστευτός και ίσως υποδείκνυε τον νόμο, εξαιτίας του οποίου δεν έπρεπε να μένουν μετέωρα πια τα σώματα των κρεμασμένων. Ενώ δηλαδή οι Ιουδαίοι έπρατταν παράνομα τα άλλα και καταπατούσαν τα πάτρια χωρίς καθόλου ντροπή, ούτε τίποτε δεν ήταν αντίθετο σ’ αυτό που ήθελαν και ήταν ευκολότερο να τα εκτελέσουν, εκεί εκδηλωνόταν με κάθε προθυμία η ευλάβειά τους για το νόμο.

Και λέγει λοιπόν ο Ιωσήφ˙ Δώσε μου, αν θέλεις, την άδεια να ενταφιάσω τον νεκρό του Ιησού, τον οποίο όλοι οι γνωστοί του τον εγκατέλειψαν και έφυγαν. Δώσε μου την άδεια να θάψω τον νεκρό, για του οποίου βέβαια το πάθος έτρεξαν πολλοί θεατές, αλλά τώρα δεν έμεινε κανένας ούτε από τους φίλους του να τον ενταφιάσει. Δώσε μου την άδεια να θάψω ένα νεκρό ξένο και παρατημένο. Είναι απών για σένα ο φόβος της βασιλείας˙ πέθανε ο κατηγορούμενος ότι ήθελε ν’ αρπάξει την εξουσία, ο οποίος μέχρι και αυτή την απόφαση, από την αρχή της παράδοσης, αποδείχθηκε αθώος από κάθε αδίκημα. Αυτόν τον νεκρό σου ζητώ, τον οποίο η γλώσσα και η φωνή και τα χέρια των προφητοκτόνων τον οδήγησαν στη θανατική απόφαση, ενώ εσύ ήθελες να κάνεις πιο φιλάνθρωπη κρίση. Δώσε μου τον για να σου ομολογώ χάρη, με την οποία δεν ζημιώνεις κανένα. Γιατί ούτε ο Ιουδαϊκός όχλος θα λυπηθεί, αν μάθουν ότι τον εχθρό τους τον σκεπάζει η γη. Γιατί θυμώνουν βλέποντας και νεκρό ακόμα αυτόν που μισούν, από τη μια επειδή βλέπουν με το σταυρό να εξευτελίζει το απάνθρωπο έγκλημά τους, και από την άλλη να αποσπά την ευσπλαχνία των θεατών και να προκαλεί τον αποτροπιασμό για την ωμότητα των σταυρωτών σου. Ούτε θα σε απειλήσουν με τη φιλία του Καίσαρα, λέγοντας ότι δεν είσαι του Καίσαρα φίλος, αν παραδώσεις ένα νεκρό να ταφεί στη γη. Η εκπλήρωση του αιτήματός μου, αν θέλεις μόνο, δεν έχει δικαιολογία άρνησης από τον όχλο. Με αυτά τα λόγια ο σοφός και καλός Ιωσήφ, θέλγοντας την ψυχή του Πιλάτου, πετυχαίνει το σκοπό του, και

παίρνει κατεβάζοντας το σώμα του Ιησού. **Και πώς μπορούσε να μη γίνει έτσι, αφού προσερχόταν με πολύ πόθο και στοργή που πρέπει στον Θεό, στα οποία είχε βοηθό και εκπληρωτή του αιτήματός του τον ίδιο που ζητούσε να λάβει;**

Αλλά τώρα ο Ιωσήφ ζητεί και παίρνει το σώμα. Γιατί δεν τον ζητούσε και όταν τον έσερναν στο σταυρό και δεν εμπόδιζε το φόνο; Τότε έπνεε θυμός πιο ισχυρός από την προαίρεση και τη δύναμή του και ο φθόνος των διψασμένων για αίμα ακύρωνε κάθε ελπίδα. Όταν όμως το ρεύμα της οργής απέρρευσε μαζί με τα αίματα του φόνου και εξέλιπε (γιατί ο θάνατος εκείνου που φθονούσαν ήταν εκτόνωση της οργής και της ζήλειας τους), τότε παίρνει θάρρος για να υποβάλει την αίτησή του, και εκδηλώνει την προθυμία που από πολύ πριν έκρυβε και υπέθαλπε, και πετυχαίνοντας το σκοπό του παίρνει εκείνο το σεπτό σώμα του Κυρίου. Κι αφού έπεσε και αγκάλιασε το ξαπλωμένο σώμα, από τη μια ξεσπά σε φωνές και θρήνους, και από την άλλη κυριεύεται από κάθε συναίσθημα. Τον κατείχαν όλα μαζί τα συναισθήματα˙ θάμβος, έκπληξη˙ ευφροσύνη, λύπη˙ χαρά, δάκρυα˙ μίσος, έλεος˙ φόβος, δειλία, θάρρος˙ φαιδρότητα και κατήφεια του προσώπου. Ποια περιγραφή με τα λόγια θα εικονίσει τη διάθεση αυτού την ώρα εκείνη; **Χαιρόταν** γιατί κρατούσε το ποθούμενο, **θρηνούσε** γιατί το έβλεπε νεκρό. Τον **ελεούσε** γιατί κειτόταν άταφος˙ ένοιωθε **αποτροπιασμό** για την ωμότητα των σταυρωτών του, **θαύμαζε** όμως τη μακροθυμία του σταυρωμένου. Ένοιωθε **δέος** αγγίζοντας το σώμα, άλλ' έπαιρνε **θάρρος** καθώς ο πόθος του έδινε δύναμη. Γινόταν **σκυθρωπός** από το πάθος, αλλ' ήταν **χαρούμενος** για την επιτυχία. Ήταν γεμάτος **απορία** για το γεγονός και οι λογισμοί του στρέφονταν προς κάθε κατεύθυνση. **Να κλείσω άραγε εγώ με τα χέρια μου τα μάτια εκείνου που με τον πηλό και το λόγο του έκανε να φυτρώσουν μάτια στους τυφλούς, να κλείσω τα χείλη εκείνου που με το λόγο του άνοιγαν λαμπρά τα χείλη των μουγγών και έκαναν τη γλώσσα τους περίτρανο όργανο του λόγου; Να τυλίξω με το σάβανο αυτό το κεφάλι, εξαιτίας του οποίου, αφού, σαν από πάνδημο πένθος του ναού, σχίσθηκε το καταπέτασμά του, αποκάλυψε και εμφάνισε τα αθέατα του αδύτου και του αβάτου; Να διπλώσω εγώ αυτά τα χέρια ου ξεδίπλωσαν χέρια ξηραμένα από χρόνια και δεμένα και σφιγμένα με το νόμο; Να δέσω τα πόδια αυτού που βάδισαν πεζά πάνω στα υγρά κύματα της θάλασσας, και που με πρόσταγμά του χωλοί σηκώθηκαν στα πόδια τους και τους είδαν να τρέχουν; Πώς να ενταφιάσω αυτόν που κάλεσε τον νεκρό από τον Άδη, τον απάλλαξε από τα εντάφια και τον ανέστησε τετραήμερο από το μνήμα;**

Αυτές τις σκέψεις ανακινούσε στο νου του και απορούσε πάρα πολύ˙ επειδή όμως ήταν καιρός να οικονομηθεί η ταφή επιδίδεται και αυτός στο έργο του και ραντίζοντας με σμύρνα και αλόη το δεσποτικό σώμα, πράγμα που είναι η τελευταία τιμή των Ιουδαίων προς τους νεκρούς, και τυλίγοντάς το με τα οθόνια που τυλίγουν τους νεκρούς, το αποθέτει στο νέο μνημείο. Και είχε κατασκευασθεί **νέο μνημείο**,

βρίσκοντας με τον τρόπο που μπορούσε ο Ιωσήφ τιμητική εκδήλωση της συμπάθειάς του για τον ίδιο τον Κύριο (μ' ένα τάφο δηλαδή καινούργιο και ατομικό, και όχι κοινό και μολυσμένο από πολλά σώματα, απονέμει στον ενταφιαζόμενο την τιμή που πρέπει στους νεκρούς), αλλά και για εξυπηρέτηση μιας άλλης διπλής αιτίας· η μία, **για να μη διαδοθεί από τους πάντολμους και αδιάντροπους Ιουδαίους, ότι στο γενόμενο θαύμα της ανάστασης ήταν κάποιος άλλος από τους συνενταφιασμένους που είχε αναστηθεί από τους νεκρούς, και όχι αυτός που είχαν εκείνοι καταδικάσει με σταυρικό θάνατο, και να περικοπεί κάθε πρόφαση ψευδολογίας και θεομαχίας· η άλλη αιτία, για να μη νομίσουν κάποιοι ότι εκείνα μόνο τα σώματα αναστήθηκαν από τον τάφο που το δεσποτικό σώμα μοιραζόταν μαζί τους τον ίδιο χώρο και ήταν πλησίον του (πράγμα που και σε κάποιον από τους παλαιούς αγίους που ζούσε ακόμα είχε συμβεί), αλλά, όπως είχε αναλάβει ο Κύριος για χάρη όλων τη νίκη κατά του θανάτου, έτσι να γίνει λαμπρά γνωστό, ότι με το πάθος του είχε επιτύχει την ανάσταση των σωμάτων όσα σε όλη τη γη και τη θάλασσα είχαν πεταχτεί και είχαν σκορπισθεί στη φωτιά και στον αέρα. Γιατί με τα σώματα εκείνων που δεν είχε ταφεί μαζί (πολλοί βέβαια από τους αγίους που αναστήθηκαν σε άλλα και άλλα μέρη και κείτονταν σκόρπιοι, και όχι στο δεσποτικό μνήμα, εμφανίσθηκαν σε πολλούς), με αυτούς περίτρανα αποδεικνύεται, ότι το αγώνισμα του θανάτου και της ανάστασης το είχε διεξαγάγει ο Δεσπότης, όχι για κάποιους μόνο, ενώ για άλλους όχι, αλλά για όλους.** Γι' αυτά λοιπόν και τα παρόμοια ο Ιωσήφ λάξευε τον νέο δεσποτικό τάφο· και εκείνος βέβαια ίσως δεν τα είχε υπόψη όλ' αυτά, αλλ' απέβλεπε σε ένα μόνο, **την τιμή**, ενώ η θεία πρόγνωση τα είχε και όλα αυτά προετοιμάσει και πραγματοποιήσει μαζί.

5 Αλλά γεμάτος ευγένεια ο Ιωσήφ, **αποθέτοντας στο καινό μνημείο τον καινό νεκρό και που κενώνει τους τάφους**, εγκαινιάζει για εμάς τον καινούργιο χώρο της ανάστασης, και κλείνοντας το στόμα του τάφου με πέτρα μεγάλη, φεύγει καταλυπημένος και θρηνώντας, ενώ η φονική μανία των Ιουδαίων ερεθίζεται σε άλλη ενέργεια εναντίον του Σωτήρα και ανάβει για άλλη ύβρη. Γιατί στους άλλους ανθρώπους μπορεί να δει κανείς, όταν λάβουν την ικανοποίηση που θέλουν από αυτούς εναντίον των οποίων είχαν οργισθεί, ο θυμός τους καταπραΰνεται, όταν με την πραγματοποίηση της επιθυμίας παύσει η οργή τους, και πολλές φορές μεταβάλλονται και νοιώθουν ευσπλαχνία. **Το έθνος όμως των Ιουδαίων, που έχει κυλισθεί στο αίμα των προφητών και των αγίων, δεν έχει χορτασμό στην οργή του, ακόμα και αν τους παραχωρηθεί η τελευταία πράξη της εκδίκησης, το μίασμα του φόνου**. Γιατί μπορούμε και τώρα να δούμε την απέραντη μοχθηρία και ωμότητα αυτών· μετά τον μυκτηρισμό και τον χλευασμό, μετά τα ραπίσματα και τα εμπτύσματα, μετά τους κολαφισμούς και τα τρυπήματα των χεριών και τη διάτρηση των ποδιών με καρφιά, μετά τον σταυρό και τον θάνατο και τον εξαφανισμό, όπως νόμιζαν, του Σωτήρα από τους ανθρώπους, μετά από όλα

αυτά, καταφεύγουν σε άλλη παράφρονη ενέργεια και αναρριπίζουν άλλο πόλεμο εναντίον του Κυρίου και δεν ησυχάζουν γι' αυτόν που πέθανε γι' αυτούς, αλλά τρέχουν στον Πιλάτο και φέρονται με μανία εναντίον του νεκρού και βάζουν φωνές άξιες της εχθρόθεης γνώμης και γλώσσα τους.

Ποιοι τα κάνουν αυτά; Οι γραμματείς και οι Φαρισαίοι, οι κορυφαίοι της Ιουδαϊκής φιλανθρωπίας και σοφίας˙ γιατί λέγει το ευαγγέλιο; «Την επομένη ημέρα, που είναι η μετά την Παρασκευή, μαζεύτηκαν οι αρχιερείς και οι Φαρισαίοι στον Πιλάτο και είπαν˙ Θυμηθήκαμε, κύριε, ότι εκείνος ο πλάνος όταν ακόμα ζούσε είπε, μετά τρεις ημέρες θ' αναστηθώ. Δώσε λοιπόν διαταγή ν' ασφαλισθεί ο τάφος μέχρι την τρίτη ημέρα, μήπως πάνε οι μαθητές του και τον κλέψουν και πουν στο λαό, αναστήθηκε από τους νεκρούς».[2] Τι υπάρχει πιο μιαρό από αυτές τις φωνές; Τι πιο άθεο από αυτή τη γνώμη; Τι πιο μανιακή αδιαντροπιά; **Πλάνο καλείς, Ιουδαίε, τον απλανή οδηγό της σωτηρίας, αυτόν που ήρθε για ν' απαλλάξει εσένα τον υβριστή από την πλάνη σου και να σε αρπάξει από την καταδίκη της πλάνης; Γι' αυτό είναι πλάνος, επειδή απέσπασε τους ανθρώπους από την ειδωλολατρία, επειδή τους άρπαξε από την τυραννία των δαιμόνων, και επειδή τον νομικό και βαρύ ζυγό τον μετέβαλε στον χρηστό και ελαφρύ ζυγό του Ευαγγελίου; Επειδή ήλεγχε με παρρησία την υποκρισία σου; Επειδή απειλούσε με το μαστίγιο εκείνους που τολμούσαν να μετατρέψουν τον οίκο του Πατέρα του σε οίκο εμπορίου, όχι βέβαια χτυπώντας τους, αλλά δείχνοντας ότι ήταν ένοχοι τιμωρίας όπως τα άλογα ζώα; Αφήνω τώρα τα σημεία και τα τέρατα και τις ανείπωτες και πάνω από το λόγο ευεργεσίες, τις οποίες έκανε σ' εσάς, το γένος των αχαρίστων, ο πιο φιλάνθρωπος από όλους.**

Αλλ' ήταν πλάνος; Όμως πέθανε˙ γιατί ασχολείσαι μ' αυτόν που δεν υπάρχει πια ούτε έχει τη δύναμη να παρασύρει άλλους στην πλάνη; Ήταν εκείνος πλάνος; Άφησε τους λόγους εκείνου να κείτονται πεσμένοι κάτω και παραμελημένοι˙ γιατί δεν θα μείνει τίποτε από όσα είπε. Τι πολυεξετάζεις τα όσα είπε και λέγεις ότι θυμάσαι, πως είπε ότι μετά τρεις ημέρες θα αναστηθεί; Αλλά φοβάσαι και τρέμεις μήπως οι λόγοι του πραγματοποιηθούν; Πώς δεν φοβάσαι να τον αποκαλείς πλάνο, και πώς, ενώ πρέπει να στενάζεις και να κλαις χύνοντας αιματηρά δάκρυα και με την μετάνοιά σου για όσα τόλμησες να κάνεις κάπως ανεκτή την καταδίκη σου, εσύ όμως σα να φιλοδοξείς να μην αφήσεις σε άλλους να σε ξεπεράσουν σε καμμιά ασέλγεια και αδιαντροπιά, βιάζεσαι με δεύτερα κακά να ξεπεράσεις τα πρώτα; Αλλ' αληθινά, όταν κάποιος κυριευθεί από τον φθόνο και την επιθυμία του φόνου, δεν μπορεί να επαναφέρει τους λογισμούς έστω και λίγο από τη ξέφρενη λύσσα και παραφροσύνη, από τα οποία ξετρελαμένοι και αυτοί τώρα παραληρούν λέγοντας˙ «Θυμηθήκαμε ότι είπε, μετά τρεις ημέρες θ' αναστηθώ, και πρόσταξε ν' ασφαλιστεί ο τάφος, μήπως τον

κλέψουν οι μαθητές του». Άρα έπρεπε τους μαθητές του να κατηγορείς για κλοπή, και όχι να κατηγορείς τον διδάσκαλο ως πλάνο. Τι δηλαδή; Εγώ είμαι πλάνος αν κάποιος άλλος ανασκάπτει τον τάφο και χαίρεται να κακοποιεί το σώμα μου ατιμάζοντάς με; Εναντίον εκείνων λοιπόν έπρεπε να ζητάμε στρατιώτες, και όχι να υβρίζετε αυτόν που φρουρείτε στον τάφο για δεύτερη φορά˙ εκείνους να εμποδίσετε από την ορμή τους, και όχι να συκοφαντείτε αυτόν που σε τίποτε δεν αδίκησε.

Εσύ όμως τι κάνεις; Αυτούς που θεωρείς ύποπτους κλοπής τους αφήνεις αφύλακτους, ενώ αυτόν που τον κατέχει η γη και η πέτρα, εναντίον εκείνου πάλι εκδηλώνεις τις φονικές διαθέσεις σου, στήνοντάς του ενέδρες και φρουρές. Έπειτα γιατί φοβάσαι την κλοπή; Για να μη τον κλέψουν, λέγει, οι μαθητές του, και πουν ότι αναστήθηκε από τους νεκρούς. Μα πότε παρουσιάσθηκε κάποιος νεκρός άνθρωπος να πραγματοποιεί την ανάστασή του ο ίδιος, ώστε να είναι εύκολο, χωρίς να γίνει αυτό, να πλάθεται η κλοπή από τους μαθητές του; Ή πώς συμβιβάζεται, να εκτελούν την κλοπή, εγχείρημα τολμηρό, αλλά για να διαφημίσουν την ανάσταση, έργο απίθανο και όταν πραγματοποιηθεί, να τρέξουν στους ανθρώπους; Αυτό θα ήταν κάποιων που κατηγορούν οι ίδιοι τον εαυτό τους για την κλοπή, και όχι κάποιων που θέλουν ν' αποφύγουν τη διαβολή˙ γιατί σ' εκείνους που έκαναν απίθανη τη δικαιολογία τους, έκαναν βέβαια την κατηγορία. Γιατί όταν κάποιος εκτελεί μια παράνομη πράξη και ζητεί ν' αποφύγει να γίνει αντιληπτός, κατασκευάζει εκ των προτέρων πιθανή και σύμφωνη με τις δυνάμεις του τη διαφυγή του, ενώ το να κλέψει ένα σώμα νεκρό και να διαδίδει ότι έχει αναστηθεί, αυτό είναι φανερό χλευασμός εχθρών, και όχι μαθητών, και που χαίρονται απέραντα με τον εξευτελισμό εκείνου που έχει κλαπεί.

Δεν είχες λοιπόν, (Ιουδαίε), φοβηθεί την κλοπή, ούτε το να αναπλάσουν την ανάστασή του αφού τον κλέψουν, αλλά **τα λόγια του σταυρωμένου σε ανησυχούσαν και τάραζαν την ψυχή σου και σ' έκαναν να βλέπεις σαν μπροστά στα μάτια σου την ανάσταση, και γι' αυτό δεν απομάκρυνες το μυαλό σου από αυτήν**, συγκροτώντας γι' αυτήν δράμα όχι τραγικό ούτε κωμικό, αλλά αληθινά δράμα Ιουδαϊκό, δράμα φαρισαϊκό, και άξιο για την προφητοκτόνο σκηνή, και τοποθετούσες γύρω στον ενταφιασμένο νεκρό στρατιώτες και κλειδαριές και σφραγίδες και φύλακες, ώστε την κλοπή, της οποίας εσύ έγινες αρχιτέκτονας, να ξεγελάς τον εαυτό σου ότι τη μηχανορράφησες. Κλέβει κάποιος από εχθρούς ή φίλους σώμα νεκρό; Αλλά, αν είναι κάποιος από τους εχθρούς, μιλάς για δικό σου έργο και τόλμημα του χεριού σου. Γιατί λοιπόν τον κλέβεις; Ή για να πουν οι μαθητές, ότι αναστήθηκε από τους νεκρούς; Αν πάλι είναι κάποιος από τους φίλους, πώς τον παίρνουν γυμνό; Γιατί δηλαδή έπρεπε να προσβάλει τον νεκρό γυμνώνοντας και εξευτελίζοντάς τον, αυτόν που έπρεπε, αν δεν του έκανε καμιά άλλη τιμή, τουλάχιστον να του κάνει τη θρησκευτική τελετή και να σεβαστεί τα κοινά νόμιμα των ανθρώπων και να μη ξεπαραχώνει γενικά ένα σώμα που μόλις είχε ταφεί στη γη; Και το κλέβει κάποιος, για να συμβεί τι; Για να πουν, λέγει, οι μαθητές του, ότι αναστήθηκε από τους νεκρούς. Ήταν δηλαδή, όπως φαίνεται, πράγμα πολύ πιθανό η

ανάσταση και εύκολο να πραχθεί, και σε πολλούς είχε συμβεί προηγουμένως, ώστε, κλέβοντάς τον, να καταφύγουν σ' αυτήν την αιτία, που είναι εύκολα παραδεκτή και δεν αμφισβητείται. Πολύ ευκολώτερο θα ήταν, κλέβοντας το σώμα να πουν, αν είχαν σκοπό να δώσουν μια πλαστή αιτία, ότι το σώμα του το είχε καταπιεί η γη, παρά να καταφεύγουν σε μια ανάσταση που δεν είχε γίνει. Όχι λοιπόν, δεν φοβόσουν αυτό το πράγμα, για να μην πουν κλέβοντάς τον, ότι αναστήθηκε από τους νεκρούς,**αλλά έτρεμες τις φωνές των προφητών**, τις οποίες θέλοντας και μεθυσμένος για φόνο απέφευγες για κακό σου, που προανήγγειλαν οι ολοφάνερα και το δικό σου βδελυρό φόνο, και **διακήρυτταν την ανάσταση του Κυρίου. Αυτά φοβόσουν. Είδες ότι για το πάθος του Κυρίου σκυθρώπασε όλη η φύση και η γη έτρεμε** . Σε φόβισαν αυτά και σε τρόμαξαν, έστω και να παρουσιαζόσουν ότι ήσουν σκληρός και ασυγκίνητος. Αυτά εισερχόμενα και εγκαθιστάμενα στη μνήμη όταν έβρισκε ησυχία σε έκαναν και χωρίς να θέλεις να υποβλέπεις την ανάσταση. Γι' αυτό προλαμβάνεις και εκδηλώνεις από πριν την κακουργία σου και διαλαλείς εκ των προτέρων την κλοπή, ώστε, όταν γίνει η ανάσταση, να έχεις καταφυγή άθλια την κλοπή που είχες προαναγγείλει.

6 **Τον έκλεψαν; Γιατί λοιπόν δεν έπιασες επ' αυτοφόρω τους τυμβωρύχους και δεν τους οδήγησες στον Πιλάτο;** Γιατί είχες φρουρά του τάφου ένα λόχο στρατιωτών˙ εξάλλου και την κλοπή που επρόκειτο να γίνει, και την οποία εσύ την προέλεγες, δεν την αγνοούσες. Ποιοι λοιπόν ήταν οι μαθητές που τον σύλησαν, και πού μετέφεραν αυτό που έκλεψαν; Και **γιατί εκείνοι που τον έκλεψαν θέλησαν να ξελύσουν τα οθόνια και ν' αφαιρέσουν το σουδάριο (μαντήλι) του κεφαλιού, που μάλιστα ήταν σφιχτά τυλιγμένα με σμύρνα και αλόη, πράγμα που ακόμα και σε ερημιά και σε ησυχία και όταν δεν υπάρχει υποψία για κανένα κακό ούτε και φόβος από φύλακες στρατιώτες, επειδή τα εντάφια ήταν κολλημένα και τυλιγμένα με το μίγμα της σμύρνας και της αλόης, δεν θα το έκανε κανείς εύκολα, ούτε θα τα ξεκολλούσε από το σώμα;** Ωστόσο τον έκλεψαν. Άραγε κατέφυγες στην αναζήτηση των κλεφτών; Άραγε τιμώρησες τους φύλακες για την αμέλειά τους; Δεν κάνεις όμως τίποτε από αυτά. πολύ απέχεις από αυτά. Ούτε υπήρξε κάποιος που άνοιξε τον τάφο και αφαίρεσε το σώμα, αλλά εσύ ήσουν, αν υπήρχε κάποιος, ο κλέφτης, εσύ ο συκοφάντης, εσύ έπαιρνες μήνυτρα από τους πιο ηλίθιους ή τους ασεβέστατους την απιστία προς την ανάσταση. Εσύ ήσουν ο δικαστής που δεν ανησυχούσε, εσύ ο πολυπράγμων και φλύαρος που ούτε φωνή έβγαζες.

Γι' αυτό σωπαίνεις τώρα και δεν σ' ενδιαφέρει καθόλου για τους νόμους που υπήρχαν για την κλοπή, ούτε για την άλλη εξέταση. Αλλ' έκανες αυτό που ήθελες˙ αφού με κάθε μηχανή και χρήματα διέδωσες την κλοπή της αληθινής ανάστασης, αρκέσθηκες στις ψευδολογίες, πετυχαίνοντας σαν κάποιο δώρο του Θεού τη φιλαργυρία των στρατιωτών και χρεωστώντας χάρη αν κάποιος δεν εξήταζε, πώς έγινε η κλοπή και από ποιους. Μολονότι βέβαια έπρεπε να εξετάσεις μαζί μ' αυτό και

εκείνο, ότι κανένας από τους συνετούς δεν θα πιστέψει ούτε ότι τον έκλεψαν οι μαθητές, ούτε ότι διέδωσαν την ανάστασή του. Γιατί θα διαφημίσουν, κατά τη γνώμη σου, την ανάσταση που δεν έγινε˙ πώς όμως θα παρουσιάσουν τον αναστημένο; Απόδειξη όμως ακαταμάχητη της διάδοσης είναι το ότι ο διαφημιζόμενος δεν φάνηκε πουθενά. Κι αν δεν τον παρουσιάσουν, πώς δεν θα δώσουν την εντύπωση ότι είναι τρελοί και περίγελως όλων και ότι έκαναν τον διδάσκαλό τους αντικείμενο χλεύης; Γιατί για όσα διελέγχεται κανείς ότι δεν έγιναν, αλλά τα έχει πλάσει, αυτός στερεί ανόητα αυτόν για τον οποίο τα πράττει αυτά και από την αληθινή πίστη του κόσμου και από έργα που έχουν γίνει από αυτόν. Γιατί αν, μολονότι και πολλοί πολλές φορές μετά την ανάσταση από τους νεκρούς του Σωτήρα τον είδαν, και εμφανίσθηκαν πολλά σώματα αγίων, και άγγελοι κάθισαν επάνω στο μνημείο και έγιναν τόσα θαυμαστά πράγματα, **εσείς αγωνισθήκατε να διαδοθεί όσο γίνεται περισσότερο το ψεύδος από την αλήθεια**[3] (γιατί λέγει, «**η φήμη αυτή διαδόθηκε ανάμεσα στους Ιουδαίους μέχρι σήμερα**»),[4] αν δεν είχε γίνει λαμπρή και περιφανής και με όλα τα έργα η ανάσταση του Χριστού και Σωτήρα μας, επιβεβαιούμενη από το κένωμα των τάφων, από τους τόσους νεκρούς που έγιναν από μόνοι τους μάρτυρες της ανάστασής τους, από τους αγγέλους και από τον ίδιο τον Κύριο που φανερώθηκε σε διάφορους καιρούς και τόπους σε διάφορα πρόσωπα, **αν με όλα αυτά δεν επιβεβαιωνόταν η ανάσταση και δεν ενισχυόταν, πώς θα τολμούσε κάποιος από τους μαθητές να ισχυρισθεί ότι ο διδάσκαλος αναστήθηκε;**

Αλλά και ο ίδιος, έστω κι αν άλλοι το ισχυρίζονταν, δεν θα κρυβόταν από ντροπή, από φόβο για την παραδοξότητα του λόγου; **Η αψευδέστατη όμως κατανόηση εκείνων που είδαν και το ολοφάνερο και αναμφισβήτητο της ανάστασης, αυτά γέμισαν τους μαθητές με θάρρος και δύναμη να γίνουν διδάσκαλοι και κήρυκες εκείνων που γνώριζαν με ακρίβεια**. Γιατί τι άλλο θα μπορούσε να πλάσει κάποιος, έστω κι αν ήταν γυμνασμένος στο πλάσιμο μύθων, ή να κατηγορήσει οπλίζοντας την γλώσσα του να ψευσθεί αδιάντροπα, παρά το αμετάπειστο για όσα είδαν και γνώρισαν με ακρίβεια; Γιατί αυτοί, όταν τον είχαν συλλάβει και στήθηκε ο σταυρός, εγκαταλείποντας τον διδάσκαλο και απορρίπτοντας τα πάντα από τον απροσδόκητο φόβο, όσα σημεία είδαν και όσα τον άκουσαν να διδάσκει και όσα θαυμαστά έπρατταν οι ίδιοι με τη χορηγία της χάριτος, αυτοί που όλα αυτά τα ξέχασαν από το φόβο τους, **πώς αυτοί, αφού πίστεψαν ότι είναι νεκρός και δεν πραγματοποίησε το μυστήριο της αυτοανάστασής του, ή θα έπαιρναν τη δύναμη να κηρύξουν αμέσως** (γιατί πρέπει να πούμε ότι σκέφθηκαν να τον κλέψουν;)**, ή σε όλη τη ζωή τους θα δέχονταν με πολλή χαρά και προθυμία το θάνατο για χάρη της ομολογίας τους και της πίστης τους σ' αυτόν;** Έτσι δεν έχουν τη δυνατότητα όσοι εξευβρίζουν την ανάσταση, προκειμένου ν' αποφύγουν το αναπόδραστο των ελέγχων, να μην εκδηλώνουν τη λύσσα και τη μανία και τη συκοφαντία της ανάστασης.

7 Αλλά γι’ αυτά βέβαια θα μιλήσω καλύτερα στη συνέχεια την κατάλληλη ώρα. Εμένα όμως η παραδοξότητα του τάφου και της ταφής με κάνει πάλι να γυρίσω στα δικά μου. Π**ώς τυλίγεται το σώμα με τα εντάφια, αυτός που εξάπλωσε τον ουράνιο θόλο σαν ένα πολυύμνητο θαύμα; Πώς η ζωή και η ανάσταση όλων έγινε υπηρέτης στους νόμους του θανάτου, μολονότι διέλυσε τη δύναμή του στο σώμα του; Πώς γίνεται ομόσκηνος των νεκρών ο ομόθρονος πριν από τους αιώνες με τον Πατέρα;** Αλλά ω δεσποτικές δωρεές προς εμένα, ω δύναμη του νεκρού, ω τάφος κένωση τάφων και καθαίρεση του Άδη και νέκρωση του θανάτου και πολυύμνητος νυφικός θάλαμος της ανάστασής μου. Η παστάδα της κοσμογονίας γέννησε το γάμο, έτρεφε ελπίδες παιδιών και οδήγησε στο νυφικό θάλαμο τους γεωργούς του ανθρώπινου γένους, αλλ’ είχε και λύπες βλαστάνουσες και θάνατο δίπλα παραβρισκόμενο, που βάσκαιναν το άνθος της ζωής και η ευδαιμονία ήταν αμφίβολο να παγιωθεί στη ζωή. Η παστάδα όμως του τάφου φιλοξενώντας αυτόν τον ίδιο τον τεχνίτη και της ανάστασης και της πλάσης μας, δεν προβάλλει ρίζες παιδιών που γρήγορα μαραίνονται από τα βλαστήματά τους, ούτε μνηστεύεται βίο και ζωή που διακόπτεται από το θάνατο, αλλά νυμφεύεται παρθενία για την ανθρώπινη φύση, δίνοντας στη γη τη δυνατότητα επιτέλεσης με παρρησία του έργου των αγγέλων, και στους προγόνους, που κατέχωσαν τη δεσποτική εικόνα με τα πάθη, αποκαθιστά εκείνο το αρχαίο νυφικό κάλλος, και καθιερώνοντας ως κληρονομία για τους ανθρώπους την χωρίς λύπες και ταλαιπωρίες πολιτεία, ανέδειξε το δώρο της αθανασίας υψηλότερο από τα πάθη και τη φθορά.

Και η κιβωτός βέβαια του Νώε διέσωσε το σπέρμα δεύτερου κόσμου έπειτα από το ναυάγιο που προκάλεσαν οι καταρράκτες του ουρανού,[5] διατηρώντας εκείνους που έπλεαν με αυτήν να δοκιμάσουν δεύτερη φορά τα αλγεινά και τις συμφορές του βίου, ενώ αυτή **η σωστική του κόσμου κιβωτός του δεσποτικού σώματος, αφού έκλεισε μέσα της σαν θησαυρό τον ταμία της ζωής και χορηγό της ευφροσύνης, ανεβάζοντας ελαφρές τις ψυχές από την πανωλεθρία, διασώζει το ανθρώπινο γένος, και αδειάζοντας τους τάφους από τους νεκρούς, σκορπίζει ατελείωτη τη χάρη της ανάστασης, και διαμετακομίζοντάς τους προς τη βασιλεία των ουρανών**, τους φυλάγει και τους διατηρεί απείραστους από δεύτερα δεινά. Και η σκηνή βέβαια που κατασκευάσθηκε από τον Μωυσή είχε τη στάμνα και το μάννα και τη λυχνία και την τράπεζα και χαραγμένα σε λίθινες πλάκες τα λόγια του νόμου,[6] η ζωοδόχος όμως αυτή και σεβάσμια σκηνή δεν καυχιέται για τις σκιές και τους τύπους τα σύμβολα της νομικής λατρείας, αλλά υπηρετώντας τον νομοθέτη και κοινό Κύριο για την τριήμερη ταφή του, αποκάλυψε το θείο και μέγα μυστήριο της χάριτος σε όλα τα πέρατα της οικουμένης, και μένοντας ανίκητη η ίδια, εξάπλωσε την ευσέβεια. Αυτή δεν έχει βέβαια τον θησαυρό (γιατί αναστήθηκε, όπως θέλησε), δεν άδειασε όμως από τον πλούτο των χαρισμάτων˙ γιατί διατηρεί ανεξάντλητη τη χορηγία των θαυμάτων˙ και πάθη θεραπεύει, και ασθένειες διώχνει, και δαίμονες φυγαδεύει, και ψυχές αγιάζει, και κατανικά την ανοησία των Ιουδαίων, και κηρύσσει με ορατά σύμβολα

την ανάσταση του Κυρίου, και υπογραμμίζει την άβυσσο της φιλανθρωπίας του προς εμάς.

Θαυμαστή βέβαια ήταν και η φάτνη της Βηθλεέμ που υποδέχθηκε βρέφος σπαργανωμένο μόλις προήλθε από τις παρθενικές λαγόνες και ήρθε στην ανθρώπινη ζωή, αλλά πολύ μεγαλύτερο και από αυτήν θαύμα προβάλλει ο τάφος. Γιατί εκεί έκανε την αρχή του το μυστήριο της οικονομίας του Χριστού, όπου η θεότητα καλυπτόταν με τη σάρκα, εδώ τελεσιουργείται το τέλος, και ο σκοπός της θεϊκής επιδημίας, η τελείωση και η ανάπλασή μου, κατορθώνεται, που λάμπει και αστράφτει και καταυγάζει τα πάντα με την αστραπή της ανάστασης. Και εκεί βέβαια μάγοι από την ανατολή φέρνουν δώρα στο βρέφος, ενώ **εδώ σ' αυτόν που αναστήθηκε από τους νεκρούς από την ανατολή και τη δύση και τις άλλες άκρες της οικουμένης λαοί, φυλές και γλώσσες και κάθε ηλικία** δεν προσκομίζουν σμύρνα και λιβάνι και χρυσό,[7] γεννήματα της άψυχης γης, αλλά **τα ίδια τα σώματα και τις ψυχές που μοσχοβολούν την πίστη και φορούν χρυσή την ευσέβεια, σαν παμβασιλέα και ποιητή των όλων την παραδίδουν στα χέρια του**. Ψάλλονταν πάνω από τη φάτνη ύμνοι αγγέλων, αλλά και παρουσίες αγγέλων στον τάφο που προκαλούσαν κατάπληξη. Και στη φάτνη βέβαια υποσημαίνοντας κατά κάποιο τρόπο τη συγκατάβαση του βρέφους έψαλλαν στις μελωδίες τους δόξα για τον ύψιστο Θεό και ειρήνη για τη γη και την ευδοκία για τους ανθρώπους,[8] ενώ στον τάφο με έντονη και λαμπρή φωνή και χωρίς κάποιο παραπέτασμα και αίνιγμα σαλπίζουν την εξουσία αυτού που αναστήθηκε, βροντοφωνώντας και λέγοντας ότι «Δεν είναι εδώ˙ αναστήθηκε όπως είπε. Πέστε στους μαθητές του ότι αναστήθηκε από τους νεκρούς»˙[9] και˙ «Μην εκπλήττεσθε˙ ζητείτε τον Ιησού τον Ναζαρηνό, που τον σταύρωσαν; Αναστήθηκε, δεν είναι εδώ˙ να ο τόπος όπου τον είχαν ενταφιάσει»˙[10] και, «Γιατί ζητείτε τον ζωντανό ανάμεσα στους νεκρούς; Δεν είναι εδώ, αλλά αναστήθηκε».[11] Έπειτα και ο ίδιος ο Κύριος που είχε κάνει ο ίδιος την ανάστασή του λέγει˙ «Γυναίκα, γιατί κλαίς; Ποιόν ζητάς; Πήγαινε στους αδελφούς μου και πες τους, ανεβαίνω προς τον Πατέρα μου και Πατέρα σας, και Θεό μου και Θεό σας»˙[12] και˙ «Μου δόθηκε όλη η εξουσία στον ουρανό και επάνω στη γη».[13]

8 **Σ' αυτόν που για μας έγινε άνθρωπος και έπαθε για μας και μπήκε στον τάφο και μας απάλλαξε από την παλαιά τυραννία του Άδη, πρόθυμα και εμείς καθώς ανασταίνεται από τους νεκρούς και έλαβε την εξουσία εναντίον όλων, ας του προσφέρουμε δώρο τα επινίκια. Όσοι έχουμε άφθονο πλούτο ας προσφέρουμε τη βοήθεια και την ανακούφιση των φτωχών˙ όσοι πιέζονται από τη φτώχεια ας προσφέρουν την υπομονή και την ευχαριστία˙ όποιοι είναι σε αρχές και εξουσίες τον σεβασμό προς τα ξένα πράγματα, την προστασία των αδικουμένων, το να διοικούν με πραότητα τους υπηκόους τους, αφού είναι συνάνθρωποι, και να μην τους εξουθενώνουν αλαζονικά σαν να είναι αλόφυλοι, για να δείξετε και εσείς**

ότι αληθινά οι αρχές και οι εξουσίες είναι ταγμένες από τον Θεό και χαρισμένες σ' εσάς και να μην οπλίζετε τις γλώσσες των πολλών, με όσα οι πράξεις σας σας ωθούν στην παρανομία, εναντίον εκείνου που δημιούργησε και όρισε τις εξουσίες. Όσοι βρίσκονται κάτω από εξουσία να αγωνίζονται να άρχονται με ευπρέπεια και ηρεμία, και να μη θέλουν να καταδαπανούν τη μακροθυμία των αρχόντων με αδιάκοπες αταξίες κάνοντας ανόητα τη φιλανθρωπία αφορμή οκνηρίας. Όσοι σηκώνουν ακόμα τα ζυγό του γάμου να δείχνουν τη συμφωνία και τη σεμνότητα στο καλό˙ γιατί έτσι ο γάμος θα διασώσει την τιμή του. Όσοι έχετε διαζευχθεί από αυτή την ηδυπαθή υποχρέωση, σα να έχετε απελευθερωθεί από μια επίμοχθη δουλεία, κατευθυνθείτε στο δρόμο της σωφροσύνης. Όσοι ξεπέρασαν όλα αυτά ας δώσουν την παρθενία με ευσπλαχνία και ταπεινό φρόνημα, ώστε να μην σταθείτε άμοιροι του να κριθείτε φρόνιμοι, και να μην παρενοχλείται καθόλου η λαμπάδα παρθενίας από το πνεύμα της οίησης. Οι ιερείς και ποιμένες να προσφέρετε την άγρυπνη επιστασία του ποιμνίου και το να προβάλετε τον εαυτό σας παράδειγμα στους ποιμαινόμενους, και περισσότερο να έλκετε προς την αρετή με τη μίμηση, παρά με τις προφορικές παραινέσεις. Οι ποιμαινόμενοι πάλι να δείξετε υπακοή και πειθαρχία. Να υπακούτε στον Παύλο που επιβεβαιώνει και λέγει˙ «Να πειθαρχείτε στους ηγέτες σας και να δείχνετε υπακοή, γιατί αυτοί αγρυπνούν» (γιατί δεν έχω ακόμα το θάρρος να πω αγρυπνούμε) «για τις ψυχές σας».[14] **Οπωσδήποτε όλοι ας δείξομε τη μεταξύ μας αγάπη και ας καρποφορήσουμε την προς αυτόν αδίστακτη πίστη και ευσέβεια, χωρίς τα οποία δεν θα μπορέσουμε να εγγραφούμε ούτε στην τάξη των μαθητών, αλλ' ούτε στους υπηρέτες ή θεράποντες.**

9 Εκείνος όμως που σκύλευσε τον Άδη και θανάτωσε τον θάνατο και ανέστησε μαζί του εμάς, ο Χριστός ο Θεός μας, αυτόν τον οποίο μας χάρισε να βασιλεύει στους επί γης ανθρώπους στη θέση του, είθε να τον αναδείξει, λαμπρύνοντάς τον ακόμα περισσότερο με την ευσέβεια και τα άλλα κατορθώματα, άξιο και για την επουράνια βασιλεία και μαζί του και μας όλους με τις πρεσβείες της Υπεραγίας Δέσποινάς μας Θεοτόκου και όλων των αγίων. Αμήν.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Ψαλμ. 105,2.
2. Ματθ. 27,62-64.
3. Ματθ. 27, 52-53.
4. Ματθ. 28,15.
5. Γέν. κεφ. 6 και 7.

6. Πρβλ. Εβρ. 9, 14.
7. Ματθ. 2,11.
8. Λουκά 2, 14.
9. Ματθ. 28,6-7.
10. Μάρκ. 16,6.
11. Λουκά 24, 6.
12. Ιω. 20, 15 και 17
13. Ματθ. 28, 18.
14. Εβρ. 13, 17.

(Πηγή: orp.gr, Η/Υ επιμέλεια Σοφίας Μερκούρη)